

Silvo Šinkovec

To je tudi naše vprašanje

Šola naj bi učencem pomagala tudi pri oblikovanju identitete, da bi si znali odgovoriti na vprašanje: Kdo sem? Jedro osebnosti sestavlja več elementov, od katerih vsak po svoje poudarja posameznikovo samostojnost, neponovljivost in enkratnost. Hkrati ga umesti v družbo. Pripadnost je ena temeljnih človekovih potreb. Pripadamo družini, razredu, priložnostnim skupinam, delovnim kolektivom itd. Pripadati ne pomeni le biti fizično navzoč. Pomeni notranje čutenje z določeno skupino, delitev vrednot, ciljev, prepričanj, življenjskega sloga. Pripadnost je del osebne življenjske filozofije, je kultura. To je osebni življenjski *credo*. Človek si v razvoju oblikuje spolno, narodno in nacionalno identiteto, politična stališča in prepričanje, versko pripadnost.

Kot pripadniki majhnega naroda, ki si je v toku stoletij izboril svoje sanje in oblikoval svojo državo ter se že odločil, da se ponovno združi z 'velikimi', moramo toliko bolj razmišljati o svoji samobitnosti. Sedaj, ko stopamo v Evropo, v večkulturno okolje, je pomembno, da se notranje opredelimo, oblikujemo svoj notranji obraz; še bolj pa bo to pomembno, če bomo hoteli ohraniti narodno identiteto. Kaj pomeni biti Slovenec? Ne gre le za skupne lastnosti mnogih posameznikov. Gre za kulturo, vrednote, način življenja in doživljanja. Gre za jezik, za umetnost, odnose, odnos do zemlje.

Bila so obdobja, ko je narodna identiteta slabela, in obdobja, ko se je krepila. To je bilo povezano z odločitvami posameznikov. Narodni buditelji so mnoge pridobili za napor za ohranjanje samobitnosti, drugi so pripomogli k prepuščanju toku brezimnosti, potujčevanja, koristi in podredljivosti.

Ljudje, ki 'socialistične' države niso čutili kot svojo, ampak kot vsiljeno, v kateri se niso počutili ne doma ne varne, so državljansko vzgojo čutili kot nasilno. Tisti pa, ki so to državo vsiljevali drugim in so o 'državljanski vzgoji vedeli vse', se v samostojni Sloveniji niso več čutili 'državotvorne' in so 'pozabili' na tako pomembno nalogo šole.

Kako je naša šola oblikovala čut pripadnosti državi in narodu v času po osamosvojitvi? Tu in tam so se slišali glasovi, da bi bilo treba storiti več. Jasnega načrta ni bilo. Če pa ni načrta, ne moremo pričakovati zavzetega pristopa učiteljev. Toda, v preteklosti so prav učitelji na tem področju orali ledino. Bili so res učitelji!

Zdi se mi, da država – njena šolska politika – na tem področju ostaja velika dolžnica sedanji šolajoči se generaciji. Ni dovolj tekmovali za točke, poudarjati dosežke športnikov ali skomigniti z rameni ob državnem prazniku. Pomembno je odzvali se, tudi z dostojnim in bogatim kulturnim programom ob obletnicah pomembnih državnih mejnikov. Ali pa teh mejnikov ne cenimo in ne spoštujemo zares?

Domovina – le kaj si mislijo ob tej besedi današnji mladi? Rad bi jih poslušal pri razrednih pogovorih in bral njihove šolske spise. Najbrž je veliko hrepenenja in želja, ki jih prebuja ta beseda. Ali pa ne? Menda domovina ni postala tujka? Učitelji, mi boste kaj povedali o tej izkušnji?